Το Σκασιαρχείο 60

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ **«ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ»** 7|4|2026

AP PHOTO/ABDEL KAREEM HANA

Αυτός ο κόσμος δεν θα αλλάξει χωρίς τα παιδιά

Κι όμως κινείται. Να τι θα μπορούσαμε να πούμε αυτές τις ανοιξιάτικες μέρες για να περιγράψουμε την αφύπνιση της κοινωνίας σχετικά με τα μελλούμενα που την περιμένουν. Οι πόλεμοι είναι η καινούργια δοκιμασία της ανθρωπότητας. Σ' εμάς που μεγαλώσαμε με τον Ψυχρό Πόλεμο, μας έλεγαν οι μεγάλοι: «Θες ειρήνη; Ετοιμάσου για πόλεμο». Μα τώρα μπορούμε πια άφοβα να πούμε ξανά τη διακήρυξη του Γκέοργκ Μπίχνερ: «Ειρήνη στις καλύβες! Πόλεμος στα παλάτια»!

Πόλεμοι, επαναστάσεις που γιορτάζουν, κράτη νέα για τους λαούς -όπως αυτόν της Παλαιστίνης-, ιμπεριαλισμοί, επέμβαση της Αμερικής στο εσωτερικό άλλων κρατών, μποϊκοτάζ και οικονομικοί πόλεμοι, προσφυγιά, απουσία πολιτικών για τη στέγη, ξεριζωμοί. Αυτό είναι το τοπίο «του αγάλματος της Ελευθερίας που φωτίζει τον κόσμο», που του λείπει η «επίσημος αγχόνη του Παγκάλου», κατά τον ποιητή μας Κώστα Καρυωτάκη. Από την πολλή ασφάλεια γίναμε ανασφαλείς και ανελεύθεροι.

Γι' αυτό μας προβληματίζει στο παρόν έντυπο και το τοπίο των εξαρτήσεων και ο αγώνας για χειραφέτηση. Οπως και οι αγώνες κατά του φασισμού, που υπομνηματίζει διαρκώς τον θάνατο, γεμίζουν με επιθυμίες αγάπης και συναδέλφωσης τα λόγια μας. Τα γενέθλια ενός παιδιού στις 2 Απρίλη, που ακούει στο όνομα Χανς Κρίστιαν Αντερσεν, θέλουμε να είναι η παρηγοριά μας.

Γιατί η ελπίδα μας είναι τα παιδιά με τα χίλια ονόματα, τα σκέτα παιδιά, τόσο συκοφαντημένα τελευταία από την πολιτική εξουσία που κήρυξε πόλεμο εναντίον τους. Αλλά, όπως ο Αντερσεν, είναι κατά το ένα τρίτο φτωχά, ορφανά, χωρίς δικαιώματα, ανεπιθύμητα, χωρίς ιθαγένεια ούτε υπηκοότητα, αόρατα, με αναπηρίες, ψηφιακά στην αναπαράσταση, με κακές σχέσεις με τους συμμαθητές τους, με χαμηλή εικόνα τους εαυτού τους και στερημένα αγάπης. Μα τα παραμύθια αυτού του μεγάλου παραμυθά είναι γι' αυτά τα παιδιά. Γίνονται βάλσαμο στις σκληρές συνθήκες της ζωής. Και, όπως κάνει το ραδιόφωνο, φτάνουν πιο γρήγορα στα αυτιά τους, σε σύγκριση με τις πολιτικές που αργούν κι αφήνουν τις διακρίσεις να τα διαιρούν.

Αυτός «ο σκληρός μήνας, ο Απρίλης» του Ελιοτ είναι και η δική μας βάσανος, ώστε να φτάσει το μήνυμα της IBBY στην πολιτική εξουσία, αλλά και στην κοινωνία που κινείται. Ωρα ν' ανθίσουν τα παιδιά! Ωρα για συνεργατικές τάξεις, για μικρά βιβλία των παιδιών, εφημερίδες, φιλμάκια που τα κάνουν να εκφράζονται, παιχνίδια στην αυλή, εξόδους στην κοινότητα, βιβλιοθήκες γύρω τους και λόφους να ανεβαίνουν.

Αυτήν τη φορά η ειρήνη μεταξύ μας είναι πιο σημαντική από τους πολέμους γύρω μας. Και θα την πετυχαίνουμε κάθε μέρα που βάζουμε τον φασισμό στο μουσείο, που νιώθουμε τον άνεμο της ελευθερίας να σαρώνει την Ιστορία και τους ασκούντες την εξουσία να σπεύδουν να την εγκαταλείψουν και να την αφήνουν στις συνελεύσεις των παιδιών.

Γιορτάζουμε τα πέντε χρόνια της κυκλοφορίας του εντύπου μας, που φιλοξενεί τον κόσμο των μικρών και των μεγάλων. Μέσα στις λύπες κι οι χαρές, μα πώς αλλιώς, ήλιος και βροχή μαζί. Το δικό μας «μετεό» της τάξης μας! Καλό πέρασμα στη Γη της Επαγγελίας. Καλό Πάσχα! Αυτός ο κόσμος δεν θα αλλάξει χωρίς τα παιδιά!

Η Συντακτική Επιτροπή:
Δαμιανός Βογανάτσης, Δήμητρα Γαβριηλίδου, Μπάμπης Μπαλτάς, Χάρης Παπαδόπουλος, Φρόσω Παπαδοπούλου-Κορτζίδου, Γιάννης Παττακός, Αννα-Μαρία Σιδηροπούλου, Βίκυ Σπήτα

Επικοινωνήστε μαζί μας και στείλτε μας τα κείμενά σας για δημοσίευση στο εξής μέιλ: periodikofreinet@gmail.com

Αλκοόλ, ουσίες, οδήγηση

ΤΟΥ **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΟΥΒΙΔΗ****

Είναι γνωστό πως ένα πλήθος ουσιών, ανάμεσά τους και πολλές φαρμακευτικές, επιδρούν στο Κεντρικό Νευρικό Σύστημα του ανθρώπου, προκαλώντας διαταραχές της αντιληπτικότητας και των αντανακλαστικών. Πολλές από αυτές επηρεάζουν τη διάθεση και τη συναισθηματική κατάσταση του ατόμου.

Συνήθως, αναφερόμαστε σε αυτές και στη χρήση τους μόνο όταν συνδυάζονται με την οδήγηση ή, γενικότερα, την κίνηση στο οδικό δίκτυο, με οποιαδήποτε ιδιότητα. Προτάσεις «μηδενικής ανοχής» δεν σημαίνουν, για παράδειγμα, επιβολή γενικής ποτοαπαγόρευσης, όσον αφορά το αλκοόλ. Αφορούν την άποψη ότι δεν υπάρχει ποσότητα αλκοόλ που δεν είναι ακίνδυνη για τους οδηγούς.

Ο ΑΥΞΗΜΕΝΟΣ κίνδυνος εμπλοκής σε θανατηφόρα ή με σοβαρούς τραυματισμούς τροχαία από οδηγούς υπό την επήρεια αλκοόλ έχει τεκμηριωθεί εδώ και δεκαετίες, όχι μόνο εμπειρικά αλλά, επιπλέον, και από πολλαπλές μελέτες μεγάλου αριθμού τροχαίων εγκλημάτων.

Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο 30% έως 40% των τροχαίων συγκρούσεων με τραυματισμούς που οδηγούν σε θάνατο ή σε σοβαρές αναπηρίες, εμπλέκονται οδηγοί που βρίσκονται υπό την επήρεια αλκοόλ, ενώ στο 10% έως 15% οδηγοί υπό την επήρεια ουσιών.

Η ΕΛ.ΑΣ., επιβεβαιώνοντας δυστυχώς αυτά τα δεδομένα, ανακοίνωσε πως περισσότερο από 50% των θανάτων που προκλήθηκαν από τροχαία στην Κρήτη το 2023 οφείλονταν σε οδήγηση υπό την επήρεια αλκοόλ ή (και) ουσιών.

Τα τελευταία χρόνια η οδήγηση υπό την επήρεια αλκοόλ γνωρίζει ύφεση, ως αποτέλεσμα μιας σειράς πολιτικών. Ωστόσο, η οδήγηση υπό την επήρεια ουσιών αυξάνεται συνεχώς, με αποτέλεσμα το συνολικό άθροισμα να παραμένει υψηλό.

Σε σχέση με το αλκοόλ, τέσσερις ευρωπαϊκές χώρες (Τσεχία, Ουγγαρία, Ρουμανία, Σλοβακία) έχουν θεσπίσει εδώ και χρόνια τη «μηδενική ανοχή» για όλες τις κατηγορίες οδηγών, όπως είναι και η επίσημη σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προς όλες τις χώρες. Άλλες τέσσερις (Σουηδία, Νορβηγία, Πολωνία, Εσθονία) έχουν θέσει το νόμιμο όριο συγκέντρωσης αλκοόλ στο αίμα των οδηγών, το 0,2gr/L αίματος – όριο τόσο χαμηλό που μπορείς να το υπερβείς και με ένα ποτήρι κρασί.

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ το όριο εξακολουθεί να παραμένει, εδώ και χρόνια, στα 0,5 gr/l αίματος, παρά το έντονο πρόβλημα οδήγησης υπό την επήρεια αλκοόλ που υπάρχει. Η πρότασή μας στη Βουλή, κατά τη διάρκεια συζήτησης του νέου ΚΟΚ, παρότι υποστηρίχτηκε και από άλλους φορείς, όπως οι Επαγγελματίες Οδηγοί Φορτηγών αλλά και ο Σύλλογος Ελλήνων Συγκοινωνιολόγων, δεν υιοθετήθηκε τελικά. Το κράτος προτιμάει να συνεχίζει να στέλνει αντιφατικά μηνύματα, λέγοντας από τη μια πως αλκοόλ και οδήγηση δεν συμβιβάζονται, αλλά, την ίδια στιγμή, επιτρέπεται να οδηγείς έχοντας πιει «λίγο».

Να σημειώσουμε πως οι δείκτες BAC (Συγκέντρωση Αλκοόλ στο Αίμα) δεν αντανακλούν απόλυτα την κατάσταση «σώματος και πνεύματος». Το 0,5 gr/l ή οποιαδήποτε άλλη συγκέντρωση σημαίνει διαφορετικά πράγματα αν ο οδηγός είναι ξεκούραστος και έχει κοιμηθεί καλά και πολύ διαφορετικά αν είναι άυπνος για πολλές ώρες, εκτεθειμένος στον ήλιο ή –τι σπάνιο– σε καθεστώς υπερεργασίας, σωματικής ή πνευματικής. Η οδήγηση απαιτεί τη μέγιστη προσοχή, καλή αντιληπτικότητα και πολύ καλή λειτουργία των αντανακλαστικών. Δεν υπάρχει ποσότητα αλκοόλ που να μην επιδρά σε όλα τα παραπάνω. Εξυπακούεται πως όσο η ποσότητα αυξάνεται η κατάσταση γίνεται ακόμα πιο εκρηκτική.

Από το 2018 σχεδόν σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες (όχι και στην Ελλάδα) πραγματοποιούνται ναρκοτέστ στον δρόμο, με μια απλή και εύκολη διαδικασία (λήψη σάλιου) ανιχνεύεται ποιοτικά η ύπαρξη έως πέντε ουσιών (κάνναβη, κοκαΐνη, ηρωίνη μεθαμφεταμίνες, αμφεταμίνες ATS). Δυστυχώς, τα αποτελέσματα είναι απογοητευτικά ως προς το μέγεθος της χρήσης. Η χώρα μας μέχρι σήμερα ΔΕΝ έχει εφαρμόσει ναρκοτέστ στον δρόμο. Κάνει εξετάσεις ανίχνευσης ουσιών μόνο στους εμπλεκόμενους σε θανατηφόρα ή με σοβαρούς τραυματισμούς τροχαία, με αρκετές περιπτώσεις να είναι θετικές τα τελευταία χρόνια. Παρ' όλα αυτά, μόλις τον περασμένο Ιούνιο, έπειτα από πρότασή μας θεσπίστηκε διάταξη στον ΚΟΚ που δίνει τη δυνατότητα στην Τροχαία να πραγματοποιεί ναρκοτέστ στον δρόμο. Ωστόσο, οκτώ μήνες μετά δεν έχει εκδοθεί ακόμη η υπουργική απόφαση που θα ρυθμίζει τα σχετικά.

ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΟΙ στα παραπάνω, καλό είναι να θυμόμαστε (παρότι ακόμα και δικαστές το ξεχνούν) ότι η πρόκληση θανάτου ή σοβαρού τραυματισμού από οδηγό υπό την επήρεια ουσιών θεωρείται κακούργημα από το 2013 (ν. 4139) και συνεπάγεται πολυετή κάθειρξη. Το ίδιο ισχύει για οδηγούς υπό την επήρεια αλκοόλ από το 2019 (άρθρο 290Α ΠΚ – επικίνδυνη οδήγηση).

Προφανώς και συμφωνούμε ότι κανείς δεν έχει το δικαίωμα να θερίζει τον άλλο οδηγώντας υπό την επήρεια αλκοόλ ή/και ουσιών, ούτε να μένει ατιμώρητος. Ωστόσο, αν θέλαμε πράγματι να προλάβουμε πριν γίνει το κακό, θα έπρεπε από χρόνια να έχουμε θεσπίσει το «μηδενικό αλκοόλ» και το ναρκοτέστ στον δρόμο. Ποτέ δεν είναι αργά – αν και πάντα θα είναι αργά.

**τ. πρόεδρος του πανελλαδικού συλλόγου «SOS Τροχαία Εγκλήματα».*

Τι είναι το σχολείο τρίτου τύπου; Και τι είναι η παιδαγωγική της μύγας;

Από μια τάξη Φρενέ σε μια τάξη χωρίς σχολικό πρόγραμμα, διδακτέα ύλη, εγχειρίδια, τετράδια... Αλλά με πολύ πλούσιο υλικό και ποικίλα κέντρα ενδιαφέροντος μέσα στην τάξη. Το ντοκιμαντέρ «Μια μέρα στην τάξη της Σοφίας» μάς δείχνει μια τέτοια τάξη εν ώρα εργασίας, με τα δυνατά σημεία αλλά και τα όρια αυτής της προσέγγισης.

Η δασκάλα Sophie Billard θα είναι μαζί μας, προσκεκλημένη του «Σκασιαρχείου» και του Συνδέσμου Καθηγητών/καθηγητριών Γαλλικής Γλώσσας (APF), στο τριήμερο για το κίνημα Φρενέ στο δημόσιο σχολείο που οργανώνει το «Σκασιαρχείο».

Ελάτε να τη γνωρίσουμε και να συζητήσουμε μαζί της! Προσοχή! Οι θέσεις στα εργαστήρια είναι περιορισμένες – χρειάζεται εγγραφή.

Κύκλος «Παιδαγωγική Freinet» στο Γαλλικό Ινστιτούτο Ελλάδος

Η Παιδαγωγική Ομάδα «Το Σκασιαρχείο» σάς προτείνει ένα τριήμερο επιμορφωτικό σεμινάριο με τίτλο «Το κίνημα Freinet στα δημόσια σχολεία (στην Ελλάδα και στη Γαλλία)»

■ **Δευτέρα 27 Απριλίου 2026**

17.45-21.00: Βραδιά αφιερωμένη στην Παιδαγωγική Freinet με αφετηρία την προβολή της ταινίας «Μια μέρα στην τάξη της Σοφίας» (2016). Παρουσία της Sophie Billard, Γαλλίδας δασκάλας με αναγνωρισμένη εμπειρία στην εφαρμογή της Παιδαγωγικής Freinet και στην προσέγγιση του «σχολείου τρίτου τύπου».

- Προβολή της ταινίας «Μία μέρα στην τάξη της Σοφίας» (2016), 52΄, σκηνοθεσία: Claire Lebrun και Jean-Marc Thérin.
- Ένα ντοκιμαντέρ που παρουσιάζει τις αρχές της Παιδαγωγικής Freinet σε ένα σχολείο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στο Saint-Ouen της Γαλλίας. Αναδεικνύει το έργο της εκπαιδευτικού Sophie Billard με τους μαθητές και μαθήτριές της, που μαρτυρά την ύπαρξη ενός εκπαιδευτικού χώρου ο οποίος εμπνέεται από το έργο του Celestin Freinet.
- Μετά την προβολή, θα ακολουθήσει συζήτηση του κοινού με τη Sophie Billard.

20.00-21.00: Συζήτηση πάνελ με θέμα «Η παιδαγωγική Freinet στο ελληνικό δημόσιο σχολείο».

Auditorium Theo Angelopoulos, είσοδος ελεύθερη – στα γαλλικά και ελληνικά.

■ **Τρίτη 28 Απριλίου 2026**

17.30-20.30: Εργαστήριο με τη Sophie Billard «Χώροι και παιδαγωγικό υλικό για έναν διαφορετικό τρόπο μάθησης».

Η Sophie Billard είναι δασκάλα με αναγνωρισμένη εμπειρία στην εφαρμογή της Παιδαγωγικής Freinet και στην προσέγγιση του «σχολείου τρίτου τύπου». Η εκπαιδευτική της προσέγγιση, που παρουσιάζεται στο ντοκιμαντέρ «Μία μέρα στην τάξη της Σοφίας», τοποθετεί τα παιδιά στο επίκεντρο και προωθεί τη συνεργασία, την ελεύθερη έκφραση και την πειραματική εξερεύνηση.

Αίθουσα 10 - στα γαλλικά και ελληνικά.

Εγγραφές μέχρι την Τρίτη 21 Απριλίου 2026 (30 θέσεις): https://forms.gle/nNEVQTVypmcubFEp7

17.30-20.30: Εργαστήριο για εκπαιδευτικούς από την Παιδαγωγική Ομάδα «Το Σκασιαρχείο» «Αξιοποιώντας τη λογοτεχνία στην τάξη με τα εργαλεία της παιδαγωγικής Freinet (η περίπτωση του βιβλίου «Ράδιο Ποποφ»)».

Μια δυναμική προσέγγιση της διδασκαλίας ενός λογοτεχνικού έργου με αφετηρία το βιβλίο «Ράδιο Ποποφ» της Ανια Πόρτιν. Μέσα από δημιουργικές δραστηριότητες και συνεργατικές πρακτικές εμπνευσμένες από την Παιδαγωγική Freinet, οι συμμετέχοντες θα πειραματιστούν με τρόπους παρακίνησης της φαντασίας, της έκφρασης και της ενεργού συμμετοχής των μαθητών.

Αμφιθέατρο Gisèle Vivier – στα ελληνικά

Εγγραφές μέχρι την Τρίτη 21 Απριλίου 2026 (60 θέσεις): https://forms.gle/j3Qh3HMNoRLYSpyC7

■ **Τετάρτη 29 Απριλίου 2026**

17.30-20.30: Διάλεξη της Sophie Billard «Η αξία και οι εκπαιδευτικές δυνατότητες των μονοθέσιων σχολείων (ή των σχολείων με ολιγομελή τμήματα)».

17.30-20.30: Αμφιθέατρο Gisèle Vivier – στα γαλλικά και ελληνικά.

Εγγραφές μέχρι την Τετάρτη 22 Απριλίου 2026 (60 θέσεις): https://forms.gle/cApLcDX9q3La58Xt9

17.30-20.30: Εργαστήριο για εκπαιδευτικούς γαλλικής γλώσσας από την Παιδαγωγική Ομάδα «Το Σκασιαρχείο» με θέμα «Δημιουργία ραδιοφωνικής εκπομπής στην τάξη».

Η δημιουργία μιας ραδιοφωνικής εκπομπής από τα ίδια τα παιδιά είναι μια δραστηριότητα που συνδυάζει δημιουργικότητα και παιχνίδι. Οι συμμετέχοντες θα δουν πώς αυτό μπορεί να επιτευχθεί στην πράξη, δημιουργώντας, ανά ομάδες, τις δικές τους ραδιοφωνικές εκπομπές.

17.30-20.30: Αίθουσα 9 – στα ελληνικά.

Εγγραφές μέχρι την Τετάρτη 22 Απριλίου 2026 (20 θέσεις): https://

Ο καπνός της προόδου και η στάχτη της πρόληψης: η περίπτωση της κάνναβης

ΤΗΣ **ΣΤΑΜΑΤΙΝΑΣ ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ***

Η συζήτηση γύρω από την κάνναβη έχει τις ρίζες της δεκαετίες πίσω. Επανέρχεται περιοδικά, άλλοτε με αναφορές σε πιθανά θεραπευτικά οφέλη, άλλοτε με επίκληση στην «ατομική ελευθερία» και την «αποστιγματοποίηση». Πίσω από μία φαινομενικά προοδευτική αφήγηση, κρύβεται μια επικίνδυνη κανονικοποίηση της χρήσης και της εξάρτησης που απαιτεί εγρήγορση, κυρίως όσον αφορά τον εφηβικό και νεανικό πληθυσμό.

Η εφηβεία συνιστά μία κρίσιμη περίοδο στη ζωή του ανθρώπου. Αν και θεωρητικά οι έφηβοι πειραματίζονται και διερευνούν νέες εμπειρίες σε ένα προστατευμένο πλαίσιο, όπως αυτό της οικογένειας και του σχολείου, με στόχο την αυτονόμησή τους, στην πράξη εισέρχονται σε ένα περιβάλλον αβεβαιότητας, αποδόμησης των συλλογικών σταθερών και αποσιώπησης των κινδύνων της εξάρτησης, με συνέπεια να οδηγούνται συχνά σε συμπεριφορές υψηλής διακινδύνευσης ή/και εξάρτησης. Σύμφωνα με πανελλαδική μελέτη του 2024 σε μαθητικό πληθυσμό, ένας στους οκτώ 16χρονους στην Ελλάδα έχει κάνει έστω και μια φορά χρήση κάποιας παράνομης ουσίας, στην πλειονότητά τους κάνναβη, ενώ η πρώτη δοκιμή τοποθετείται πριν από τα 13 έτη[1]. Παράλληλα, ένας στους τρεις εφήβους θεωρεί εύκολο να βρει κάνναβη εάν το θελήσει. Αυτά τα δεδομένα καταδεικνύουν πως η κάνναβη δεν αποτελεί πια μία «περιθωριακή ουσία», αλλά τείνει να ενταχθεί στην νεανική καθημερινότητα, σε ένα κοινωνικό πλαίσιο που ενθαρρύνει τη φυσιολογικοποίησή της.

Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ επιστήμη υποδεικνύει ισχυρή συσχέτιση μεταξύ της χρήσης κάνναβης και της ανάπτυξης ψυχωτικών διαταραχών, διαταραχών διάθεσης και άγχους, αυτοκτονικού ιδεασμού, μειωμένης ικανοποίησης, αλλοιώσεων στο σύστημα ανταμοιβής του εγκεφάλου, γνωσιακής έκπτωσης και εξάρτησης. Κινδύνων, δηλαδή, που αυξάνονται με την πρώιμη (εφηβική) έναρξη. Μάλιστα, έως και 50% των ατόμων με ψυχωτικά επεισόδια, διαγιγνώσκονται αργότερα με σχιζοφρένεια, έπειτα από χρήση κάνναβης. Ταυτόχρονα καταγράφονται ανεπιθύμητες σωματικές επιπτώσεις, όπως πνευμονικές επιπλοκές και εμφάνιση καρδιακών αρρυθμιών, καθώς και έμμεσες συνέπειες, όπως είναι οι τραυματισμοί από τροχαία ατυχήματα ή πτώσεις. Ολα τα παραπάνω αποδομούν το επιχείρημα της «ασφάλειας» της κάνναβης έναντι άλλων ουσιών.[2]

Εκτός από τον άκρως αντιεπιστημονικό διαχωρισμό μεταξύ «σκληρών» και «μαλακών» ναρκωτικών, ο διαχωρισμός μεταξύ «περιορισμένης», «ελεγχόμενης» ή «λειτουργικής» χρήσης είναι επίσης ψευδής. Αυτές οι κατηγοριοποιήσεις μάς γυρίζουν έναν αιώνα πίσω, σε μία εποχή όπου η εξάρτηση γινόταν αντιληπτή αποκλειστικά ως σωματικό φαινόμενο, ως αποτέλεσμα, δηλαδή, της χημικής δράσης της ουσίας στον οργανισμό. Μία θεώρηση που βασιζόταν σε ένα αμιγώς ιατρικό και βιολογικό μοντέλο, παραγνωρίζοντας οποιαδήποτε ψυχική, κοινωνική και πολιτισμική διάσταση.

Στο ίδιο πλαίσιο της υποβάθμισης της πολυπλοκότητας της εξάρτησης εντάσσεται και η ψευδής ασφάλεια της περιστασιακής χρήσης. Δεν έχει τόση σημασία αν η χρήση γίνεται σπάνια ή πιο συστηματικά, γιατί ακόμα και η περιστασιακή χρήση σηματοδοτεί ήδη μια εσωτερική αλλαγή. Ακόμα και στην περιστασιακή χρήση, η ουσία έχει αρχίσει να συνδέεται με καταστάσεις της ζωής του ανθρώπου· της αποδίδεται, δηλαδή, ένας συγκεκριμένος ρόλος ή νόημα. Σε αυτή τη συνθήκη κρύβεται μια σταδιακή εξάρτηση: κάθε φορά που θέλω να νιώσω, να ανήκω, κάθε φορά που θέλω να ξεφύγω ή να ηρεμήσω, επιστρέφω στην ίδια λύση, τη χρήση.

Η ΙΔΙΑ ΡΗΤΟΡΙΚΗ απλοποίησης επανεμφανίζεται και στη συζήτηση γύρω από την ιατρική κάνναβη, η οποία παρουσιάζεται συχνά ως μία καινοτόμος, σχεδόν «μαγική» λύση απέναντι στην αδυναμία του Εθνικού Συστήματος Υγείας να παρέχει ολιστική και εξατομικευμένη φροντίδα σε ανθρώπους με χρόνιο πόνο ή βαριές νόσους. Ωστόσο, υπάρχουν πολλά ερωτήματα που χρειάζεται να ληφθούν υπόψη. Η υπάρχουσα έρευνα για την ιατρική κάνναβη παρουσιάζει σοβαρές ελλείψεις, ιδιαίτερα σε σύγκριση με τα κοινά φάρμακα, καθώς απουσιάζουν μακροπρόθεσμες τυχαιοποιημένες δοκιμές. Τα υπάρχοντα δεδομένα βασίζονται σε βραχυπρόθεσμες μελέτες, χωρίς επαρκή αξιολόγηση κινδύνων σε χρόνια χρήση, ενώ υπάρχει έντονη έλλειψη στοιχείων για βέλτιστη δοσολογία και την αλληλεπίδραση με κοινά φάρμακα.[3]

Δεν είναι η πρώτη φορά στην ιστορία που μία ουσία εισάγεται στο φαρμακευτικό οπλοστάσιο χωρίς να έχει μελετηθεί επαρκώς. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η

Σύμφωνα με πανελλαδική μελέτη του 2024 σε μαθητικό πληθυσμό, ένας στους οκτώ 16χρονους στην Ελλάδα έχει κάνει έστω και μια φορά χρήση κάποιας παράνομης ουσίας

ηρωίνη, η οποία διατέθηκε αρχικά ως φάρμακο και οδήγησε στην πρώτη γενιά ηρωινομανών. Είναι αξιοσημείωτο πως υπέρμαχοι της χρήσης κάνναβης για ιατρικούς σκοπούς είναι η κυβέρνηση των ΗΠΑ, με τον Ντόναλντ Τραμπ να λέει «ναι» στη χρήση κάνναβης και για ψυχαγωγικούς σκοπούς, ενώ το Ισραήλ έχει αναδειχθεί σε παγκόσμιο ηγέτη στην έρευνα και στην παραγωγή φαρμακευτικής κάνναβης, με εξαγωγές αξίας πολλών εκατομμυρίων. Παράλληλα, η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι σε πολλές περιπτώσεις η νομιμοποίηση της φαρμακευτικής κάνναβης αποτέλεσε σκαλοπάτι προς την πλήρη νομιμοποίηση της ψυχαγωγικής χρήσης της.

Η ΕΛΛΑΔΑ δεν παρακολουθεί απλώς αυτήν τη δυναμική, αλλά, πλέον, μπορεί κανείς να αποκτήσει «φαρμακευτική» κάνναβη μέσα από διαδικτυακές πλατφόρμες, ακόμα και χωρίς ουσιαστική ιατρική εξέταση. Προσφέρεται δωρεάν συνομιλία λίγων λεπτών, μέσω chat, με «εξειδικευμένους γιατρούς». Η ύπαρξη άυλης συνταγογράφησης και η δήλωση πως κάποιος πάσχει από χρόνιους πόνους αρκούν για να προμηθευτεί κάνναβη με ιατρική συνταγή. Μάλιστα πρόσφατα απέκτησαν πρόσβαση στη «φαρμακευτική» κάνναβη και οι τουρίστες!

Είναι παράδοξο πως, παράλληλα με την ανεξέλεγκτη συνταγογράφηση της κάνναβης, υλοποιούνται στρατηγικές μάρκετινγκ με influencers ευρείας αποδοχής από τον νεανικό πληθυσμό που προβάλλουν τη νομιμότητα της χρήσης και ενθαρρύνουν τις νέες και τους νέους στην αντιμετώπιση «πόνων» με χρήση κάνναβης, την οποία μπορούν να προμηθευτούν μέσω πλατφόρμας. Εύλογα θα αναρωτηθεί κανείς για την ύπαρξη χρόνιων πόνων στους νέους και την προηγούμενη θεραπευτική προσπάθεια με τα ίδια υπάρχοντα φάρμακα.

ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ, δήθεν προοδευτικά βήματα, εξελίσσονται τη στιγμή που καταργείται με νόμο του κράτους η δημόσια και δωρεάν πρόληψη και απεξάρτηση στη χώρα. Ο ίδιος ο υπουργός Υγείας που με υπερηφάνεια μιλά για «πρόοδο», «μέριμνα» και «φροντίδα» των χρονίως πασχόντων, είναι εκείνος που κατάργησε όλα τα προγράμματα απεξάρτησης – προγράμματα που αποτελούσαν κατάκτηση κοινωνικών αγώνων και διεκδικήσεων. Την ίδια στιγμή, εγκαινιάζει την πρώτη ιδιωτική κλινική απεξάρτησης, με πισίνα, πολυτελείς ανέσεις και τιμοκατάλογο, αποκλειστικά για όσους μπορούν να πληρώσουν.

Κλείνοντας, είναι αδύνατο να μην επιστρέψουμε στη διαχρονική ανάλυση του Γάλλου ψυχιάτρου Claude Olivenstein, ο οποίος από τη δεκαετία του 1970 είχε περιγράψει το λεγόμενο «τρίγωνο της εξάρτησης». Σύμφωνα με αυτό, η εξαρτητική συμπεριφορά δεν προκύπτει μόνο από τη δράση της ουσίας, αλλά διαμορφώνεται στη συνάντηση τριών παραγόντων: της ουσίας, της προσωπικότητας και του κοινωνικού, οικονομικού και πολιτικού περιβάλλοντος. Σε ένα περιβάλλον όπου η ουσία προσφέρεται ελεύθερα, όπου τα κοινωνικά ελλείμματα εσωτερικεύονται και μετατρέπονται σε ψυχικά, όπου η χρήση ευνοείται, το τρίγωνο αυτό σταθεροποιείται, παγιώνοντας την εξάρτηση ως «λύση» σε συλλογικά αδιέξοδα. Ασφαλώς και αναρωτιόμαστε: Πού τοποθετούμε τον σημερινό άνθρωπο; Για ποια πρόοδο μιλάμε, όταν μετατρέπουμε τη δυσκολία σε διαταραχή και τη χρήση σε δικαίωμα όταν μετατρέπουμε τη θεραπεία σε εμπόρευμα;

1. Φωτίου, Τ., Καναβού, Ε., Σταύρου, Μ., & Κοκκέβη, Α. (2025). «Χρήση ουσιών, αλκοόλ, κάπνισμα & άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές στους εφήβους: Σύνοψη Κύριων Ευρημάτων Πανελλήνιας Ερευνας στο Σχολικό Πληθυσμό για τη Χρήση Εξαρτησιογόνων Ουσιών και άλλες Εξαρτητικές Συμπεριφορές - Ερευνα ESPAD 2024». Αθήνα: ΕΠΙΨΥ, Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγείας, Νευροεπιστημών & Ιατρικής Ακριβείας «ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΦΑΝΗΣ».
2. Crocker, C., Carter, A., Emsley, J., Magee, K., Atkinson, P., & Tibbo, P. (2021). When Cannabis Use Goes Wrong: Mental Health Side Effects of Cannabis Use That Present to Emergency Services. «Frontiers in Psychiatry» (12).
3. Pratt, M., Stevens, A., Thuku, M., Butler, C., Skidmore, B., Wieland, L.,... Hutton, B. (2019). Benefits and harms of medical cannabis: a scoping review of systematic reviews. «Systematic reviews», 8(1).

**Ψυχολόγος MSc, ψυχοθεραπεύτρια, σύμβουλος Εξαρτήσεων, εργαζόμενη στο Σωματείο «ΘΗΣΕΑΣ», Πρόγραμμα Απεξάρτησης Δήμου Καλλιθέας*

Αντιστεκόμαστε στην ιδιωτικοποίηση της απεξάρτησης και στη διάλυση των στεγνών προγραμμάτων

ΤΗΣ **ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΜΑΤΣΑ***

ΚΩΣΤΑΣ ΤΖΟΥΜΑΣ / EUROKINISSI

Στο πνεύμα του πιο άγριου νεοφιλελευθερισμού γίνεται πράξη, εδώ και έναν χρόνο, η ολοκληρωτική καταστροφή της δημόσιας και δωρεάν θεραπείας απεξάρτησης. Το νομοσχέδιο που εξαγγέλθηκε με τον ψευδεπίγραφο τίτλο «Για την ολοκλήρωση της Ψυχιατρικής Μεταρρύθμισης» κατάργησε τα δύο μεγάλα δημόσια ψυχιατρεία, το ΨΝΑ-Δαφνί και το Δημόσιο Ψυχιατρείο Θεσσαλονίκης, εισάγοντας ένα πλαίσιο ακόμα πιο κατασταλτικό και πιο απάνθρωπο για τους ψυχικά πάσχοντες και τους εργαζομένους. Ταυτόχρονα, δημιούργησε τον Ενιαίο Οργανισμό για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση των Εξαρτήσεων (ΕΟΠΑΕ), ένα νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, με διοίκηση διορισμένη από την κυβέρνηση, όπως και όλες οι επιστημονικές επιτροπές. Σε αυτό εντάχθηκαν, πέραν του ΟΚΑΝΑ, το ΚΕΘΕΑ, το 18Ανω καθώς και τα αντίστοιχα προγράμματα απεξάρτησης των νοσοκομείων του ΕΣΥ (Θεσσαλονίκης, Ιωαννίνων και Κέρκυρας).

Διαμορφώνεται, έτσι, ένας υδροκέφαλος, συγκεντρωτικός, γραφειοκρατικός μηχανισμός με τεράστιες και ανεξέλεγκτες εξουσίες, ο οποίος λειτουργεί σαν ιμάντας μεταβίβασης των κυβερνητικών αποφάσεων, ακυρώνοντας τη λειτουργία κάθε εκλεγμένου, δημοκρατικού οργάνου. Η κατάργηση του ονόματος κάθε προγράμματος (18Ανω, ΚΕΘΕΑ, ΑΡΓΩ κ.λπ.) ήταν η πρώτη πράξη του προέδρου του ΕΟΠΑΕ.

ΕΠΙΒΑΛΛΕΙ την αυθαίρετη ενοποίηση-«ομογενοποίηση» θεραπευτικών προγραμμάτων με διαφορετικές φιλοσοφίες, διαφορετικό χαρακτήρα και διαφορετική ιστορική προέλευση. Αυτό οδηγεί σε κατάργηση της λειτουργικής αυτοτέλειας και της θεραπευτικής συνέχειας κάθε προγράμματος, με δραματικές επιπτώσεις στη λειτουργία και την αποτελεσματικότητά του.

Καταργεί τον θεραπευτικό πλουραλισμό και, κατά συνέπεια, το δικαίωμα του εξαρτημένου ατόμου να επιλέγει το θεραπευτικό πρόγραμμα που του ταιριάζει. Με τον τρόπο αυτό επιβάλλει ένα μέτρο που, με βάση τη διεθνή εμπειρία, αποτρέπει την προσέλευση στο πρόγραμμα, στερώντας τα εξαρτημένα άτομα από κάθε ελπίδα ότι μπορεί να αλλάξει η ζωή τους.

Καταργεί ή συγχωνεύει τμήματα και μετακινεί αυθαίρετα -χωρίς να αιτιολογεί- το προσωπικό των θεραπευτικών δομών. Έτσι, διακόπτει αιφνιδιαστικά τη θεραπευτική σχέση, η οποία παίζει καταλυτικό ρόλο στη θεραπευτική διαδικασία της απεξάρτησης.

Τα «στεγνά» θεραπευτικά προγράμματα βρίσκονται υπό διωγμό. Η ζωή χιλιάδων νέων ανθρώπων βρίσκεται σε κίνδυνο. Οι οικογένειες βρίσκονται σε απόγνωση.

Η κυβέρνηση επείγεται να τελειώνει με τη δημόσια και δωρεάν απεξάρτηση, προωθώντας τη συντήρηση της εξάρτησης διαμέσου υποκατάστατων, στη βάση της θεωρίας περί «χρονίας, ανίατης νόσου του εγκεφάλου». Την ίδια στιγμή, προωθεί απροκάλυπτα τα ιδιωτικά προγράμματα - άρχισε ήδη να τα διαφημίζει δημόσια ο υπουργός Υγείας.

Εξασφαλίζονται έτσι τα τεράστια οικονομικά συμφέροντα των πολυεθνικών του φαρμάκου και ταυτόχρονα οι ανάγκες της βιοπολιτικής, του κοινωνικού αποκλεισμού, της καταστολής, με τις γνωστές αστυνομικές «επιχειρήσεις-σκούπα», τη φυλάκιση και τελικά την εξόντωση των πιο ευάλωτων κοινωνικών στοιχείων, των «αόρατων» για το σύστημα, του «αναλώσιμου» περιθωρίου που γεμίζει τις πιάτσες. «Ανθρωποι-σκιές», με καταπατημένα όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα.

ΑΥΤΟ ΠΟΥ αρνούνται οι κυβερνητικοί «εγκέφαλοι» είναι ότι το φαινόμενο της εξάρτησης κάθε τύπου έχει, κυρίως, ψυχοκοινωνικό χαρακτήρα. Στη σημερινή του μορφή αποτελεί έκφραση της βαθιάς, δομικής και ιστορικής κρίσης της κοινωνίας και του πολιτισμού. Το εξαρτημένο άτομο, με τον ευάλωτο ψυχισμό, δεν είναι παρά το εξιλαστήριο θύμα της κρίσης της οικογένειας και όλων των θεσμών, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνίας, στο σύνολό της.

Η πολιτική της κυβέρνησης, όπως υλοποιείται μέσα από τον ν. 5129/24, έχει ως στόχο το ίδιο το εξαρτημένο άτομο, που καταδικάζεται να περιφέρει στις πιάτσες την εξαθλίωση και τη δυστυχία του μέχρι τον θάνατό του.

Η κοινωνία πρέπει να μην αφήσει να σβήσει η ελπίδα για τα εξαρτημένα άτομα, τις οικογένειές τους, όλους όσοι αγωνίζονται ακόμη στο πλευρό του 18Ανω, του ΚΕΘΕΑ και όλων των στεγνών προγραμμάτων απεξάρτησης.

Το ΕΣΥ έχει ανάγκη από θεραπευτικά προγράμματα απεξάρτησης. Οφείλουμε να οργανώσουμε τις αντιστάσεις μας ενάντια σε αυτήν την εγκληματική πολιτική και να την ανατρέψουμε.

**Ψυχίατρος, πρώην διευθύντρια του 18Ανω, μέλος του Δικτύου Αλληλεγγύης Κοινωνικών Ιατρείων, πρόεδρος του Σωματείου Υποστήριξης του έργου του 18Ανω*